

BİNGÖL'DE “CEMEVİ İÇİN ARSA TAHSİS EDİLDİ” HABERİNE YAPILAN YORUMLARIN SEMBOLİK ETKİLEŞİMCİLİK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ*

The Evaluation Of The Comments To The News “Land Aligned For The Cemevi” In
Bingöl In The Context Of Symbolic Interactionism

Mehmet YAZICI**

Öz

Alevilik bir inanç sistemidir. Aleviler, geleneksel dönemde merkezden uzak köy ve kasabalarda yaşıyorlardı. Modernleşme sürecinde kentlere göç eden Aleviler, farklı inanç mensupları ve farklı fikirlerle karşılaştılar. Kentlerde yaşanan etkileşimlerle Aleviler de Alevilik de değişti ve modern Alevilik anlayışı ortaya çıktı. Modern Aleviliğin en somut talebi cemevidir ve Alevilerin yaşadığı kentlerde cemevleri yapılmaktadır. Bingöl Belediyesi'nin bu doğrultudaki kararı, cemevi için “Sebze Hali Parkı'nda bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı” haberiyle medyada yer aldı. Haber, yapılan yorumlar ve yorumlara verilen cevaplar, beğendim/beğenmedim biçiminde yapılan değerlendirmelerle etkileşimlere neden oldu. Etkileşimde bulunanların, haberde geçen “Alevilik”, “Aleviler”, “cemevi”, “ibadet” ve “parktan arsa tahsisi yapıldı” gibi ifadeleri, uyarıcı olarak değerlendirdikleri ve görüşlerini dile getirmek için bu ifadeleri fırsat olarak kullandıkları saptandı. Sembolik Etkileşimcilik yaklaşımıyla yapılan analiz ve yorumlamalar; kararı destekleyenlerin olduğu gibi, Alevilikle ilgili olumsuz yargılar ve kaygılarla karara karşı çıkanların da olduğunu gösterdi. Çalışmanın, farklı inanç mensuplarının modern kentlerde birlikte yaşamalarının önemine dikkat çekmesi ve buna katkıda bulunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alevilik. Aleviler. Cemevi. İbadet. Sembolik Etkileşim.

Abstract

Alevism is a belief system. In the traditional period, Alevi lived in remote villages and towns. During the modernization process, Alevi, who migrated to cities, encountered different beliefs and different opinions. Alevism and Alevi changed with the interactions in the cities, and the modern understanding of Alevism emerged. The most concrete demand of modern Alevism is cemevi and cemevi are built in the cities where Alevi live. In this direction, the decision of Bingöl municipality took place in the media with the news that “a plot of one and a half acres has been allocated in the Sebze Hali Park” for the cemevi. The news, comments and replies to the comments caused interactions with the evaluations made in the form of like-dislike. It was determined that the participants who interacted took the expressions “Alevism”, “Alevi”, “cemevi”, “worship” and “land allocated from the park” as warning signs and used them as an opportunity to express their opinions. Analysis and interpretations made with the symbolic interactionism approach; It has showed that there were those who supported the decision as well as those who objected with negative judgments and concerns about Alevism. The study is expected to draw attention and contribute to the importance of people of different faiths living together in modern cities.

Keywords: Alevism. Alevi. Cemevi. Worship. Symbolic Interactionism.

* Geliş Tarihi: 05.03.2021, Kabul Tarihi: 10.04.2021. DOI: 10.34189/hbv.100.029

** Doç. Dr. Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Bingöl / Türkiye. yazici44@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0671-6769>

1. Giriş

Bingöl, Türkiye’de Alevi nüfusun en yoğun yaşadığı illerden biridir (Bozkurt, 1990: 13). Günümüzde büyük oranda yurt içi ve yurt dışı göçlerle nüfusları çok azalmış olsa da Bingöl merkez başta olmak üzere Sancak, Adaklı, Karlıova, Kiğı, Yedisu ve Yayladere’de Aleviler yaşamaktadır (Taşgın, 2007: 235).

Bingöl Valiliği verilerine göre merkez ilçe dâhil Adaklı, Genç, Karlıova, Kiğı, Solhan, Yayladere ve Yedisu olmak üzere 8 ilçesi bulunan Bingöl’ün 325 köyü mevcuttur (<http://www.bingol.gov.tr>). “Bingöl merkezde yüz hane ile üç yüz hane arasında Alevi bulunmaktadır.” (Taşgın, 2007: 234). Bingöl’ün 8 ilçesinin 6’sında ve 325 köyünün 164’ünde de Aleviler yaşamaktadır. Alevilerin yaşadığı köylerin ilçelere dağılımı ise şöyledir: Merkezde 11, Adaklı’da 22, Karlıova’da 19, Kiğı’da 54 (2 köyde Alevi Sünni karışık), Yayladere’de 34, Yedisu’da 24 (6 köyde Alevi Sünni karışık) (Irmak ve Hamarat, 2018: 214-215).

Bingöl Alevilerinin bir kısmı Kurmanc bir kısmı da Dimili (Kırd/Zaza) dir. Yayladere, Kiğı ve Yedisu ilçelerinde Kurmanc Alevileri çoğunluktadır. Adaklı’da Dimili (Kırd/Zaza) Alevileri, Kurmanc Alevilerinden nüfus olarak daha fazladır. Karlıova’da ise her iki topluluğun nüfusları neredeyse birbirine yakındır. Bu bakımdan Bingöl Alevilerinin çoğunluğu Dimili (Kırd/Zaza), bir kısmı ise Kurmanc’tır. Bingöl’de Dimili (Kırd/Zaza) Alevi aşiretleri; Zolan, Avdelan, Xormekan, Çarekan ve Masıkan aşiretleri iken Kurmanci grubundan Alevi aşiretleri ise; Gunan, Lirtıxan, Lirtig ve Şadiyan aşiretleridir (Irmak ve Hamarat, 2018: 216).

Geleneksel “Alevilerin dini sosyal yapıları mürşit, pir, rehber ve düşkün ocakları ile bunlara bağlı talimler üzerine kuruludur.” Ancak Bingöl ve çevresi Alevi topluluklarındaki geleneksel yapı “okullaşma ve yolların açılmasıyla değişmeye başlamıştır” (Taşgın, 2007: 229-230).

Bingöl Alevileri konusunda yapılan farklı tarihlerdeki araştırmalarda Bingöl ve çevresindeki Alevilerle Sünniler arasında iyi ilişkilerin olduğu vurgulanmaktadır (Bulut, 2014: 573; Taşgın, 2007: 235).

Çalışmada kullanılan sembolik etkileşimcilik, sosyolojide mikro yaklaşımların öncüsü olarak kabul edilmektedir. ABD’de ortaya çıkan bu akıma “sembolik etkileşim” adı 1937 yılında Herbert Blumer tarafından verilmiştir (Joas, 2008: 648). İlginç ve önemli fikirler sunan bu yaklaşımın önemli temsilcileri G. H. Mead, C. H. Cooley, W. I. Thomas, H. Blumer ve E. Goffman’dır. Sembolik etkileşimden önce ortaya çıkan işlevselci teori toplumu kendine ait bağımsız bir hayata sahip organik veya yapılaşmış bir varlık olarak alırken çatışma teorisi ise sınıf mücadelesini toplumsal değişim analizinin merkezine yerleştirir. Topluma makro düzeyde yaklaşan bu iki teorinin aksine sembolik etkileşimcilik, yakın gözlemler ve içten tanıma aracılığıyla toplumun mikro boyutuna, gündelik yaşantılarımıza, içinde yaşadığımız gündelik dünyaya ve insanların “sembolik iletişim” aracılığıyla gündelik yaşantılarından nasıl

etkileştiklerine, düzen ve anlamı nasıl yarattıklarına odaklanır. (Marshall, 1999: 647; Slattery, 2007: 333-334).

Mead, sembolik etkileşimciliğin tarihinde en önemli düşünürdür ve onun “*Zihin, Benlik ve Toplum*” kitabı bu gelenek içinde en önemli çalışmadır (Ritzer ve Stepnisky, 2014: 335, 339). Mead’ın düşüncesini etkileyen üç temel akım vardır: darwinizm, davranışçılık ve pragmatizm (Goodwin ve Scimecca, 2015: 249). Onun bu üç akımın etkisinde geliştirdiği düşüncesinin temelinde zihin, benlik ve toplum ilişkisi yer almaktadır. Bu ilişkide önceliği topluma veren Mead’a göre “İnsanlar öncelikle toplumun bir üyesi olmadan bir bilinç ve bireysel benlik duygusu geliştiremezler.” Bundan dolayı “Benlik ve zihin birey kendi toplumsal ortamına adaptasyon sağlamaya çalışırken (sergilenen) toplumsal davranışların ürünü olarak ortaya çıkar.” (Goodwin ve Scimecca, 2015: 263-264).

Bireyin benliği ve zihninin toplumsal davranışın bir ürünü olduğunu savunan Mead’ın düşüncesinde “Bireyin davranışı yalnızca ve yalnızca üyesi olduğu toplumsal grup içindeki davranışı açısından anlaşılabilir çünkü bireysel eylemler bireyin ötesine geçen ve grubun diğer üyelerini de içine alan daha geniş ve toplumsal eylemlerle iç içe geçmiş durumdadır.” Mead’e göre “Toplumsal grubun davranışı açısından bireyin davranışlarını açıklamaya çalışırız.” (Mead, 2017: 50). O halde çalışmanın konusu olan habere yapılan yorumlar, ancak yorumu yapanların üyesi oldukları toplum kesimi göz önünde bulundurularak anlaşılabilir ve yorum sahiplerinin mensup oldukları toplum kesimi açısından açıklanabilir.

Mead’ın topluma öncelik vermesi benliğin özgünlüğünü göz ardı etmesine neden olmaz. Ona göre benlikler toplumsal süreç aracılığıyla oluşur ve toplumsal sürecin bireysel yansımalarıdır. Buna rağmen benliklerin kendine has bir bireyselliği ve özgünlüğü vardır. Bundan dolayı bir toplumdaki her birey o “Toplumun sergilediği ya da sürdürdüğü organize toplumsal davranışın bütüncül ilişkisel yapısını yansıtır; ancak bireysel benliklerin her biri bu yapının farklı bir yönünü yansıttığı için yani her biri toplumsal sürece farklı bir şekilde bağlı olduğu için hepsi birbirinden farklıdır.” (Mead, 2017: 218-219). “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberine yapılan yorumlar, Mead’ın bu görüşleri esas alınarak değerlendirildiğinde, söz konusu yorumların her birinin hem yorumu yapanların mensup oldukları toplumsal grubun hem de yorumcuların görüşlerini yansıttıkları anlaşılmaktadır.

Mead’e göre “İnsan düşüncesi, deneyimleri ve eylemleri özünde toplumsaldır (yani, diğer insanları gerektirir) ve her toplumsal etkileşimin temeli sembolik etkileşim, anlamların semboller, özellikle dil aracılığıyla paylaşılmasıdır.” (Slattery, 2007: 336). Buna göre, söz konusu habere yapılan yorumlar birer toplumsal eylemdir. Çünkü bu yorumlar/eylemler, başka insanların varlığı kabul edilerek yapılmakta ve bu eylemler, yazılı olarak dile getirilen yorumlar, cevaplar ve değerlendirmeler aracılığıyla paylaşılmaktadır.

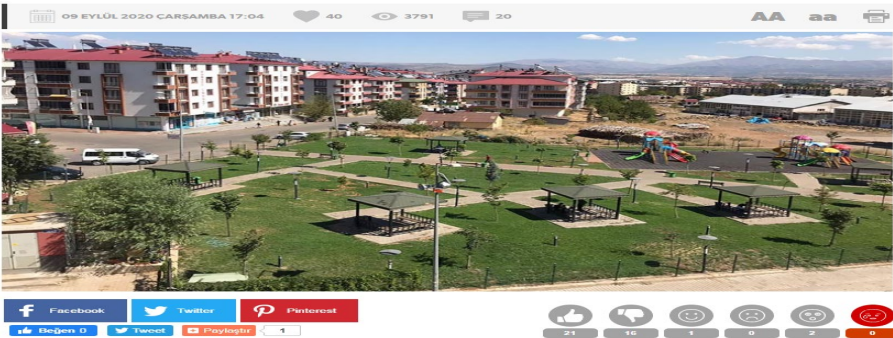
Sembolik etkileşimcilik, Türkiye’de 1990’lı yıllardan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Bu yaklaşımıyla 1990-2021 yılları arasında, ikisi yüksek lisans dördü doktora olmak üzere altı tez yazılmış (<https://tez.yok.gov.tr>) ve bu akımla ilgili son yıllarda bazı teorik çalışmalar (Doğan ve Oral, 2020; Gökulu, 2019; Öztürk, 2018; Şahin, 2019) yapılmıştır. Bunlarla birlikte sembolik etkileşimciliği günlük hayata uygulayan cesur çalışmalara da ihtiyaç vardır. Bu nitelikteki çalışmalar bir taraftan başta sembolik etkileşimcilik olmak üzere mikro sosyolojik yaklaşımların daha çok ilgi görmesini sağlarken diğer taraftan yöntemle ilgili bazı yeniliklerin ortaya çıkmasına katkıda bulunacaktır. Bu çalışma, sembolik etkileşimciliğin günlük hayata uygulanmasının bir örneği olarak yapılandırılmıştır.

Çalışmada, habere yapılan yorumlar, belirli bir durum veya yaşam biçimiyle ilgili insanları güdüleyen temel faktörleri görmeye çalışan (Slattery, 2007: 334) sembolik etkileşimcilik bağlamında değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeden Alevilik, Aleviler ve cemevi hakkında yorum yapan okurları güdüleyen temel faktörler tespit edilmiştir. Okurları güdüleyen faktörler, bu haber dolayısıyla gerçekleşen etkileşimlerle sınırlı olsa da bunlarla ilgili değerlendirmelerin sosyolojik analiz ve yorumlamalarıyla ulaşılan tespitler, Alevilerle ilgili kararların toplumun farklı kesimleri tarafından nasıl “algılandığını” ortaya koymaktadır. Bu algılamaların ne kadar önemli olduğu ise Türkiye’de 2019 yılında il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının %92.8 olmasının (<http://www.tuik.gov.tr>), kentlerde farklı inançlara mensup toplum kesimlerinin bir arada yaşadıkları anlamına geldiği düşünüldüğünde daha iyi anlaşılabilir.

Bu çalışmanın konusu olan haber, 09.09.2020 tarihinde www.bingolonline.com internet adresinde “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” başlığı altında, aşağıdaki fotoğrafla yer almıştır.

2. Cemevi İçin Arsa Tahsis Edildi

Bingöl Belediyesi tarafından cemevi yapımı için Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkı’nda bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı.

Bingöl Belediyesi tarafından cemevi yapımı için arsa tahsis edildi. AK Parti Belediye Meclis Üyesi Ruhat Gürsul, Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkı'nda bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldığını söyledi.

Gürsul, "Bingöl'de yaşayan Alevi yurttaşlarımızın ibadetlerini yerine getirmeleri noktasında ihtiyaç olan Cemevi konusunda, mevcut imar çalışması ile alan tahsisi sağlayan başta Bingöl Belediye Başkanımız Erdal Arıkan olmak üzere Belediye Meclis Üyelerimize yürekten teşekkür ediyorum." dedi.

01.02.2021 tarihi itibarıyla bu haberle birlikte verilen fotoğrafın üstünde; 09 Eylül 2020 Çarşamba 17.04, toplam beğeni 40, toplam okuma 3791 ve toplam yorum 20 bilgileri yer almaktadır. Fotoğrafın altında ise emoji kullanılarak beğendim 21, beğenmedim 16, sevindim 1, üzüldüm 0, şaşırđım 2, endişe verici 0 bilgileri yer almaktadır.

Habere yapılan yorum ve değerlendirmelerin sayıları ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir:

Tablo 1: Haberle İlgili Yorumlar ve Cevapları ile Yorum ve Cevapların Beğendim-Beğenmedim Sayıları

<u>Yorum Sırası, Tarihi, Gün ve Saati</u>	<u>Yorumun Beğendim Beğenmedim Sayısı</u>	<u>Yoruma Verilen Cevapların Sayısı</u>	<u>Yoruma Verilen Cevapların Beğendim Beğenmedim Sayısı</u>
Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 43, Beğenmedim 16	1	Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 3
Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 27, Beğenmedim 39.	5	Cevap: Beğendim 7, Beğenmedim 10 Cevap: Beğendim 4, Beğenmedim 8 Cevap: Beğendim 14, Beğenmedim 9 Cevap: Beğendim 17, Beğenmedim 5 Cevap: Beğendim 11, Beğenmeyen 6
Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 8, Beğenmedim 6	0	
Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 11, Beğenmedim 8	4	Cevap: Beğendim 3, Beğenmedim 3 Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 4 Cevap: Beğendim 0, Beğenmedim 0 Cevap: Beğendim 8, Beğenmedim 7

Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 8, Beğenmedim 8	0	
Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 5, Beğenmedim 11	0	
Yorum: 09 Eylül 2020	Beğendim 13, Beğenmedim 7	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 5, Beğenmedim 10	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 9, Beğenmedim 20	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 20, Beğenmedim 11	2	Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 6 Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 0.
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 15, Beğenmedim 23	1	Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 0.
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 22, Beğenmedim 12	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 14, Beğenmedim 14	1	Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 0.
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 7, Beğenmedim 11	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 12, Beğenmedim 4	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 17, Beğenmedim 6	2	Cevap: Beğendim 0, Beğenmedim 0 Cevap: Beğendim 2, Beğenmedim 5
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 15, Beğenmedim 7	0	
Yorum: 10 Eylül 2020	Beğendim 4, Beğenmedim 6	1	Cevap: Beğendim 10, Beğenmedim 0
Yorum: 11 Eylül 2020	Beğendim 4, Beğenmedim 1	1	Cevap: Beğendim 1, Beğenmedim 0
Yorum:12 Eylül 2020	Beğendim 1, Beğenmedim 1	0	

Tablo incelendiğinde, “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberine dört günde 20 yorum ve bu yorumlar hakkında 260 beğendim ve 221 beğenmedim olmak üzere toplam 481 değerlendirmenin yapıldığı görülmektedir. Habere yapılan yorumlara

verilen 18 cevap hakkında da 83 beğendim, 66 beğenmedim ile toplam 149 değerlendirme yapılmıştır.

Yukarıda verilen resimde ve tabloda yer alan veriler, iki cümleden oluşan, “Bingöl Belediyesi Cemevine Arsa Tahsis Etti” haberine gösterilen ilginin, sosyolojik analiz ve yorumlamasının gerekli olduğunu göstermektedir. Analiz yapılırken “neden” ve “nasıl” sorularına yanıtlar aranır. Veri setinde doğrudan görülmeyen ancak kavramsal kodlama ve sınıflama yoluyla temaların ve bu temalar arasında anlamlı ilişkilerin ortaya çıkarılması, analiz sürecinin temel işlevidir. Yorumlamanın temelini ise “Bu söylenen ya da gözlenen ne anlama gelmektedir?” sorusu oluşturur. Veri analizinde “anlam” ön plana çıkarılmaktadır. Anlamın ön plana çıkarılması ise elde edilen bulguların kendi ortamı içinde yorumlanmasına bağlıdır. Verilerin anlamlandırılması özel bir süreçtir ve bu nedenle herkes tarafından aynen kabul edilmesi beklenmez (Şimşek ve Yıldırım, 2000: 157). Bu çalışmada, söz konusu haber bağlamında yazılı olarak dile getirilen yorumlar, yorumlara verilen cevaplar ile yorum ve cevaplara yapılan değerlendirmeler, sembolik etkileşimcilik yaklaşımı bağlamında analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, habere yapılan yorumlardan elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu amaçla birinci aşamada, verilerin analizi için önce bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında organize edileceği ve sunulacağı belirlenmiştir. Daha sonra ilk aşamada belirlenen çerçeveye göre veriler okunmuş ve organize edilmiştir. Üçüncü aşamada tanımlanmış ve dördüncü aşamada tanımlanan bulgular açıklanmış, ilişkilendirilmiş ve anlamlandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek 2000: 71). İkinci bölümde ise cevap yazılan yorumların her biri yazılan cevapla birlikte ayrı ayrı analiz edilmiş ve bazıları yorumlanmıştır. Analiz edilen ve yorumlanan mesajlara metin içinde yer verilirken herhangi bir düzeltme yapılmamış, oldukları gibi tırnak işareti içinde verilmiştir.

3. Habere Yapılan Yorumlar ve Değerlendirmeler

Bu bölümde, önce yukarıda verilen haber ve bu habere yapılan yirmi yorumun genel bir değerlendirmesi yapılmaktadır. Daha sonra bu yorum ve değerlendirmelerden hareketle Belediye'nin cemevi için arsa tahsis etme kararını onaylama veya onaylamama durumu; Alevilik, Aleviler, cemevi ve cem ibadetiyle ilgili nitelendirmeler ve bu bağlamda dile getirilen yargılar ve kaygılar analiz edilmekte ve yorumlanmaktadır.

3.1. “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” Haberiyle İlgili Genel Bir Değerlendirme

Bu çalışmada analiz edilen yorumların kaynağı olan haber, 9 Eylül 2020 tarihinde www.bingolonline.com internet adresinde yayımlandı. Mezkûr haber; başlık, anons cümlesi ve iki bölümden oluşmaktadır. Başlığı, “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” olan haberin anons cümlesi “Bingöl Belediyesi tarafından Cemevi yapımı için Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkında bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı.”

şeklinde. Haberin birinci bölümünde, “Bingöl Belediyesi tarafından Cemevi yapımı için arsa tahsis edildi. AK Parti Belediye Meclis Üyesi Ruhaf Gürsul, Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkında bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldığını söyledi.”; ikinci bölümünde ise “Gürsul, “Bingöl’de yaşayan Alevi yurttaşlarımızın ibadetlerini yerine getirmeleri noktasında ihtiyaç olan Cemevi konusunda, mevcut imar çalışması ile alan tahsisi sağlayan başta Bingöl Belediye Başkanımız Erdal Arıkan olmak üzere Belediye Meclis Üyelerimize yürekten teşekkür ediyorum.” dedi.” bilgisi verilmektedir.

Meadè göre insanlar, uyarıcıyı, edime yönelik bir zorlama veya buyruk olarak değil, bir fırsat veya imkân olarak kavramaktadırlar (Ritzer ve Stepnisky, 2014: 340). Bu habere yapılan yorumlar incelendiğinde; yorum yapanların haberde geçen “alevi”, “cemevi”, “cem” ve “Sebze Hali Parkı’nda bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı” ifadelerini birer “uyarıcı” olarak değerlendirdikleri ve bu uyarıcıları, konuyla ilgili görüşlerini dile getirmek için bir “fırsat” olarak kullandıkları anlaşılmaktadır.

Yapılan yorumlar, haberin genel olarak olumlu karşılandığını gösterse de haberi olumlu karşılamayıp habere sert tepki gösterenler de vardır. Yorumcuların haberin genel değerlendirmesiyle ilgili tepkilerini gösteren ifadeler aşağıda verildiği gibidir:

“Tebrikler, ihtiyacımız olan hoşgörü budur. Alevi kardeşlerime sevgiler:” (1. Yorum).

“Tebrik ederim” (3. Yorum).

“Öncelikle tebrikler. (17. Yorum).

“... olması gereken de budur kim nerede istiyorsa orada ibadetini yapsın çok güzel bir adım atılmış ...” (10. Yorum).

“... mahallede üç tane camimiz var adamlar Cem evi istiyor açılınsı yapılsın yani ne olacak ...” (16. Yorum).

“boş boş iş” (9. Yorum).

“... din olmayan bir batıl inancı din diye toplumda lanse etmek büyük bir hezeyandır, akıl tutulmasıdır. Belediyenin aldığı bu kararı protesto ediyorum ve bu kararın altına imza atanları Allaha havale ediyorum.” (11. Yorum).

Bu yorumlardan dört yorumcunun, haberden duydukları memnuniyetlerini dile getirmek için “tebrikler, tebrik ederim, öncelikle tebrikler, olması gereken budur ... çok güzel bir adım atılmış, adamlar Cem evi istiyor açılınsı yapılsın yani ne olacak” ifadelerini; haberden memnun olmayan iki yorumcunun ise, “boş boş işler”, “... akıl tutulmasıdır. Belediye’nin aldığı bu kararı protesto ediyorum ve bu kararın altına imza atanları Allaha havale ediyorum.” ifadelerini tercih ettikleri görülmektedir.

Birinci yorumcu bu kararı alanları tebriketme nedenini, ihtiyaç duyulan hoşgörüğü karşıladığını, “Alevi kardeşlerime sevgiler:” vurgusuyla dile getirmektedir. 3. ve 17.

yorumcular, kararı alanları tebrik ederken herhangi bir gerekçe belirtmemektedirler. 10. yorumcu ise bu kararı, olması gereken bir adım olarak yorumlama nedenini “Kim nerede istiyorsa orada ibadetini yapsın” gerekçesiyle açıklamaktadır. Haberden memnuniyet duymadıklarını açıkça belirten 9. ve 11. yorumculardan ilki herhangi bir gerekçe belirtmeden karar için “Boş boş iş” tepkisini göstermektedir. İkincisi ise, “ Akıl tutulmasıdır. Belediyenin aldığı bu kararı protesto ediyorum ve bu kararın altına imza atanları allaha havale ediyorum.” şeklindeki tepkisini “... din olmayan bir batıl inancı din diye toplumda lanse etmek büyük bir hezeyandır ...” nedeniyle açıklamaktadır.

“Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” kararını duyuran habere yorum yazarak memnuniyetlerini dile getiren 1. 3. 10. ve 17. yorumcuların yorumlarını okuyanların 86’sı beğendim, 40’ı ise beğenmedim olarak değerlendirmektedir. Buna karşılık memnuniyetsizliklerini dile getiren 9. ve 11. yorumcuların yorumlarını okuyanların 14’ü beğendim, 43’ü beğenmedim olarak değerlendirmektedirler. Bu sonuçlar, “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberinin genel olarak olumlu karşılandığını ve desteklendiğini ortaya koymaktadır.

3.2. Belediye’nin Cemevi için Arsa Tahsis Etmesini Onaylama veya Onaylamama Durumu

İki cümleden oluşan “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberinin ilk cümlesi şudur: “Bingöl Belediyesi tarafından Cemevi yapımı için Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkında bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı.” Anons cümlesi olarak da kullanılan bu ilk cümle, haberde iki kez tekrarlanmaktadır. Aşağıda verilen yorumlar, iki kez tekrarlanarak ön plana çıkarılan bu cümlenin, habere yorum yapan 20 kişiden 9’unu güdüleyen ve onların bu haber bağlamında etkileşimde bulunmalarını sağlayan temel etmenlerden biri olduğunu göstermektedir.

“... yeri de çok güzel merkezi bir yer hayırlı olsun...” (10. Yorum).

“Mahallenin tek çocuk parkına cem evi yapılması hoşgörü değildir. Başka yer mi kalmadı.” (4. Yorum).

“Yeşil alanın en az olduğu alanda yer verilmesi ne kadar doğru. Şehit Mustafa Gündoğdu mahalle de nefes alacak yer var mı.” (5. Yorum).

“Cemevi için bu parkın tahsis edilmesi son derece yanlıştır. Çünkü bu park hem Alevi hem Sünni sakinlerin ve onların çocuklarının birlikte nefes aldıkları tek parktır. Cemevi olursa sadece Alevi vatandaşlara hitap edecektir. Onun için cemevi için daha uygun başka bir yer seçilmelidir.” (14. Yorum).

“... şimdi gelinen noktada bu arsanın böyle bir iş için tahsis edilmesini kabul etmiyorum.” (11. Yorum).

“Belediyenin yer tahsisi konusunda hemfikir değilim varsa vakıfları yerlerini alsınlar yapsınlar halkın yoğun olduğu bir bölgede yapmaları gerekmezdi” (13. Yorum).

“siz kimsiniz ki Yıllarca o arsaların vergisini veren insanlar var. onlar sizin keyfinize izin vereceklerini mi sanıyorsunuz” (6. Yorum).

“Parka yapılmıyor parkın aşağı tarafına yapıyor” (15. Yorum).

“Parkın verilmesi gibi bir olay KESİNLİKLE yoktur parkın yanındaki galericiler sitesine bakan kısım cemevi olarak ayrılmıştır kimse çocuk parkının içinde böyle bir şey yapmaz yapamaz lütfen halkımızı yanıltmayın.” (19. Yorum).

“O arsa için mahalleli yeni cami yapılması için dilekçe vermişti geçen yıllar içinde ama kabul edilmedi. Belediye arsa falan vermiş değil, yeni imar revizyonunda park alanı olan ibare düzeltilmiş cemevi olarak belirtilmiştir. O arsa milli emlakla ilgili belediye değil. Mahalleli itiraz edince o yer iptal edilir bu konuda kapanır.” (20. Yorum).

Yukarıda verilen on yorumun birinde, cemevinin yapılması için tahsis edilen yer onaylanmakta, altısında karşı çıkılmakta, ikisinde verilen bilginin yanlış olduğu belirtilmekte, bir diğerinde ise cemevi için yapılan arsa tahsisinin nasıl iptal edilebileceği bilgisi paylaşılmaktadır.

Cemevi yapılması için tahsis edilen yeri onayladığını belirten yorumcu “... yeri de çok güzel merkezi bir yer hayırlı olsun...” diyerek onaylama nedenini açıklamaktadır. Altı yorumcudan üçü, mahallenin ortak yeşil alana ve çocuk parkına ihtiyacı olduğunu belirterek bu tahsis işlemini onaylamadıklarını dile getirmektedir.

Bu grupta yer alan yorumculardan üçü cemevi yapmak için yeşil alan ve çocuk parkı itirazlarının yapılamayacağı “daha uygun başka bir yerin” tahsis edilmesini önermektedir.

Beşinci yorumcu, ilk üçünden farklı olarak arsanın cemevine tahsis edilmesine karşı çıktığını dile getirmektedir.

Altıncı yorumcu, bu arsanın cemevine tahsis edilmesine neden karşı çıktığını belirtmeyen bir önceki yorumcudan farklı olarak, Alevi olmayanların çoğunlukta olduğu bir mahallede arsa tahsis edildiği için karşı çıktığını belirtmektedir. Ayrıca tahsis edilen yerden bağımsız olarak Belediye'nin cemevi yapımı için arsa tahsis etmesine karşı olduğunu, ihtiyaç duyuyorlarsa Alevi vakıflarının arsa alabileceklerini dile getirmektedir. Yedinci yorumcu ise gerekçe belirterek ya da belirtmeden cemevine arsa tahsisine karşı çıkan diğer yorumculardan farklı olarak, tehdit eden bir tarzda, Alevi vatandaşların da vergi vermelerine rağmen, vergi verenlerin bu arsada cemevi yapılmasına izin vermeyeceklerini iddia etmektedir.

Haberde anons cümlesi olarak kullanıldığından iki defa tekrarlanan “Bingöl Belediyesi tarafından Cemevi yapımı için Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkında bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı.” cümlesine gönderilen olumsuz yorumlar üzerine 15. ve 19. yorumcular, verilen bilginin yanlış olduğunu belirtmek için

şu yorumları paylaşmaktadırlar: a) “Parka yapılmıyor parkın aşağı tarafına yapılıyor” b) “Parkın verilmesi gibi bir olay KESİNLİKLE yoktur parkın yanındaki galericiler sitesine bakan kısım cemevi olarak ayrılmıştır kimse çocuk parkının içinde böyle bir şey yapmaz yapamaz lütfen halkımızı yanıltmayın.” Bu bağlamda 20. yorumcu ise “O arsa için mahalleli yeni cami yapılması için dilekçe vermişti geçen yıllar içinde ama kabul edilmedi. Belediye arsa falan vemiş değil, yeni imar revizyonunda park alanı olan ibare düzeltilmiş cem evi olarak belirtilmiştir. O arsa milli emlak aittir belediyeye değil. Mahalleli itiraz edince o yer iptal edilir bu konuda kapanır.” yorumunu paylaşmaktadır.

Cemevi için tahsis edilen yeri onayladığını belirten 10. yorumu 20 kişi beğendim, 11 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Gerekçeleri farklı da olsa tahsis edilen yeri onaylamadığını belirten 4, 5, 6, 11, 14, ve 13. yorumcuların görüşlerini 60 kişi beğendim 75 kişi beğenmedim şeklinde değerlendirmektedir.

Cemevi için parktan arsa tahsis edildiği bilgisinin yanlış olduğunu, tahsis edilen yerin parkın dışında olduğu bilgisini paylaşan 15. ve 19. yorumları 16 kişi beğendim 5 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Tahsis edilen arsanın tahsis işleminin nasıl iptal edilebileceğini belirten 20. yoruma gösterilen ilginin çok düşük olduğu, 1 kişinin beğendim 1 kişinin de beğenmedim biçiminde değerlendirmesinden anlaşılmaktadır.

Bu oranlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, haberi yorumlayanlar arasında Belediye'nin bu kararını onaylamayanların sayısının yüksek olduğu, ancak yorumlara yapılan değerlendirmelerle birlikte ele alındığında ise onaylayanların oranının yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.3. Alevilik, Aleviler, Cemevi ve Cem İbadetiyle İlgili Nitelendirmeler

Alevilerin nüfusu, Aleviliğin ne olduğu, Alevilerin kim olduğu ve Aleviliğin Bektaşilikle ilişkisinin ne olduğu sorularına henüz üzerinde uzlaşmış cevaplar verilmiş değildir. Resmî nüfus sayımlarında vatandaşlara inançları sorulmadığından; Alevilerin Türkiye'deki sayısı hakkında net bir resmi veri mevcut değildir. Kaynaklarda 8 milyon ile 20 milyon arasında farklı rakamlar verilmektedir. Alevilik konusunda geniş bir literatür mevcut olmasına rağmen, Aleviliğin ne olduğu (İslam'ın içinde mi dışında mı? İçinde ise mezhep mi, tarikat mı, tasavvufi bir gelenek mi? Dışında ise kaynağı Zerdüştlük mü, Şamanizm mi? vb.), Alevilerin kim olduğu (Türkmen, Kürt, Arap) ve Aleviliğin, Alevilik-Bektaşilik biçiminde birlikte anıldığı Bektaşilikle aynı olduğu veya farklılaştıkları noktaların neler olduğu konularıyla ilgili tartışmalar devam etmektedir (Aktay, 1999: 35; Yazıcı, 2011: 49-53; 121-123; 100-110; 117; 484).

Sembolik etkileşimcilere göre insanlar “... belirli bir durum veya ilişkinin tanımı konusunda sürekli müzakere halindedirler ve bu gündelik etkileşim sürecinde toplumsal dünyada gerçekleşir.” (Slattery, 2007: 335). “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberine yapılan ve aşağıda verilen yorumlar da Alevilikle ilgili literatürde olduğu gibi

toplumsal hayatta gerçekleşen gündelik etkileşim sürecinde de Aleviliğin, cemevinin ve cemin tanımları konularında bir müzakerenin sürdüğünü ortaya koymaktadır.

“Ne ibadeti yahu!! Alevilik din midir ki ibadeti olsun. Cem evine gidip etkinliklerini yapınlar ona eyvallah ama ibadet diye nitelendirmeyin.” (2. Yorum).

“... dinimiz İslam dinidir, herkes ibadetinde ve tercihinde serbesttir ancak din olmayan bir batıl inancı din diye toplumda lanse etmek büyük bir hezeyandır, ... bu yönetim ... İslam dışı ne kadar uygulama varsa destek veriyorlar.” (11. Yorum).

“Kültür evi ibadethane değildir Alevilik bir din değildir son nesil kendini İslam dışı görüyor cem evi yapılıns ama dini bir mabet değildir” (12. Yorum).

“Ayrımcı ırkçı insanlarda kuru bizi Allah'ım bu ülkede Alevilerden kesilen vergilerle camilerin suyunu elektriklerini ödüyorlar diyanete ödüyorlar onların inançlarını kendine ters görüyorsunuz yardım edilmesini kabul etmiyorsunuz sizler camiye Türkiye'deki Hıristiyanlar kiliseye ama aleviler cem evine ibadet değildir diye söylerler size ne size ister kabul edin ister etmeyin alabilesin inancı ibadeti bu” (7. Yorum).

Bu dört yorumdan ilk üçünün haberin ikinci kısmında yer alan “Bingöl'de yaşayan Alevi yurttaşlarımızın ibadetlerini yerine getirmeleri noktasında ihtiyaç olan Cemevi ...” ifadesine, dördüncü yorumun ise bu üç yoruma “cevap” olarak yazıldığı anlaşılmaktadır. 2, 11 ve 12. yorumcular, haberde ön plana çıkan “ibadetlerini yerine getirmek” vurgusunu; Alevilik, Aleviler, cemevi ve cem töreniyle ilgili düşüncelerini dile getirmelerine fırsat veren bir uyarıcı olarak değerlendirmektedirler. Bu yorumculara göre, dinlerin ibadetleri olur; Alevilik din olmadığından, cemevleri ibadethane veya dini bir mabet ve Alevilerin cemevinde gerçekleştirdikleri cem törenleri de ibadet olarak nitelendirilemez. Aleviliğin, cemevinin ve cem ibadetinin inanç alanının dışında tanımlanması gerektiğini ileri süren bu yorumcular, Aleviliği “din olmayan bir batıl” inanç (11. yorumcu), cemevini “kültür evi” (12. yorumcu), cem törenlerini de cemevinde yapılan “etkinlik” (2. yorumcu) olarak tanımlamaktadırlar. Bu yorumculardan ikisi yani 2. ve 12. yorumcular cemevinin yapılmasına ve Alevilerin cemevine gitmesine karşı olmadıklarını, “cem evi yapılıns ama dini bir mabet değildir”, “Cem evine gidip etkinliklerini yapınlar ona eyvallah” ifadeleriyle dile getirmektedirler. 11. yorumcu ise, “... dinimiz İslam dinidir, herkes ibadetinde ve tercihinde serbesttir” dedikten sonra, devamında bu özgürlükçü tavrıyla çelişen “ancak din olmayan bir batıl inancı din diye toplumda lanse etmek büyük bir hezeyandır, ... bu yönetim ... İslam dışı ne kadar uygulama varsa destek veriyorlar.” yargılarda bulunarak Belediye'nin aldığı kararı ve bu kararı duyuran haberi, “hezeyan” olarak nitelendirmektedir. Bu üç yorumda dikkat çeken farklı bir vurgu 12. yorumda karşımıza çıkmaktadır. Bu yorumcu, “Alevilik bir din değildir son nesil kendini İslam dışı görüyor” diyerek herhangi bir gerekçe sunmadan son nesilden önceki nesillerin kendilerini İslam'ın içinde değerlendirdiklerini ileri sürmektedir.

2, 11 ve 12. yorumcuların Aleviliği, cemevini ve cem törenini inanç dışı olarak

nitelendirmelerine ve tanımlamalarına itiraz eden 7. yorumcu ise, “sizler camiye Türkiye’deki hıristiyanlar kiliseye ama aleviler cem evine ibadet değildir diye söylerler size ne size ister kabul edin ister etmeyin alabilesin inancı ibadeti bu” diyerek görüşlerini dile getirmektedir. Bu yorumcuya göre Alevi olmayanların Alevilik inancını, ibadetini nitelendirme ve tanımlama hakkı yoktur.

Aleviliği, cemevini ve cem törenini inanç dışı olarak niteleyen ve tanımlayan 2, 11 ve 12. yorumcuların görüşlerini 64 kişi beğendim 74 kişi de beğenmedim olarak değerlendirirken, Alevilerin haklarının gözetilmesi ve inançlarının kendileri tarafından tanımlandığı gibi kabul edilmesi gerektiğini savunan 7. yorumcunun görüşlerini ise 13 kişi beğendim 7 kişi de beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Sonuç olarak Aleviliğin, cemevinin ve cem töreninin inanç bağlamında tanımlanmasından, yetkililerin bu inanç grubunun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran kararlar almasından ve alınan kararların medyada yer almasından rahatsızlık duyduğunu belirten insanların olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bunlara karşılık Alevilerin inançlarını tanımladıkları gibi kabul edilmeleri gerektiğini düşünen ve yetkililerin bu inanç topluluğunun ihtiyaçlarını dikkate alan kararlar almalarını, bu kararların basın yoluyla duyurulmasını savunan daha geniş bir toplum kesimi olduğu anlaşılmaktadır.

3.4. Aleviler, Alevilik, Cemeviyle İlgili Yargılar ve Kaygılar

Sembolik Etkileşimcilik yaklaşımına göre insanlar hem anlam aktarma hem de başkalarının sözlerini ve eylemlerini yorumlama yeteneğine sahiptir (Slattery, 2007: 334). Ancak insanlar çoğunlukla toplumsal nesnelere yönelik, onların içkin özelliklerinden çok onlara yükledikleri anlamdan dolayı eylemde bulunurlar (Coser, 2008, s. 494). Sembolik etkileşimcilerin bu tespitlerinin “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberine yapılan bazı yorumlar örneğinde doğrulandığı ileri sürülebilir. Çünkü bu habere yapılan aşağıdaki yorumlar, cemevinin içkin anlamından ve bu kararı alanların kararlarına yükledikleri anlamdan ziyade yorumcuların kendi ilgileri doğrultusunda bu kararlara yükledikleri anlamları ortaya koymaktadır.

“Sünni nüfusun yoğun olduğu bir mahalleye cem evi yapılması sadece huzursuzluğa sebep olacaktır.” (4. Yorum).

“Mezhap çatışması mi çıkarmak istiyorsunuz.” (6. Yorum).

“Çocuk parkında yapılmasının amacı çocuklarımızın kafasını karıştırmak ise tebrik ediyorum çok doğru bir karar.. Hoşgörü adı altında çocuklara alevilik mi aşılacak ?” (18. Yorum).

“siz kimsiniz ki Yıllarca o arsaların vergisini veren insanlar var. onlar sizin keyfinize izin vereceklerini mi sanıyorsunuz” (6. Yorum).

“... halkın yoğun olduğu bir bölgede yapmaları gerekmezdi.” (13. Yorum).

Sembolik etkileşimci yaklaşıma göre, toplumsal aktörler olarak bireyler, davranışlarını içerisinde buldukları mikro toplumsal süreçlerde şekillendirirler. Toplumsal etkileşim

sürecinde ortaya çıkan anlam ve semboller, bireyler tarafından yorumlanmakta ve bu yorum doğrultusunda eylem ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan bireyler yapının gerekliliklerini yerine getiren pasif birimler olmaktan ziyade, mevcut yapıyı belirleyen, kimi zaman beklenen rol ve davranışlara direnen, kimi zaman da bu rol ve davranışları değiştirmede aktif rol üstlenen özneler konumuna yükselmektedirler (Gökulu, 219: 76-77).

Buna göre, yukarıda verilen 6, 4 ve 18. yorumlar, yalnızca yorum sahiplerinin değil aynı zamanda onların mensup oldukları toplum kesiminin de genelde Aleviler ve Alevilik, özelde ise cemevi konularında sahip oldukları “yargıları” ortaya koymaktadır. Bu yorumlar aynı zamanda, eksik ve yanlış bilgilerle yapılan tanımlamalara dayanan bu yargıların, Alevi olmayan bazı topluluklarda ve bu topluluklara mensup kimi bireylerde bazı “kaygılara” neden olduğunu göstermektedir. Tarihsel, toplumsal, dinî ve ideolojik nedenleri olan yargıların beslediği bu kaygılar, yorumcular tarafından “Mezhep çatışması çıkarmak”, “huzursuzluğa sebep olmak”, “çocuklarımızın kafasını karıştırmak” ve “çocuklara Alevilik aşılacak” gibi ifadelerle dile getirilmektedir. Bu ve benzeri kaygılar, inanç ve ibadetleri farklı Sünni ve Alevilerin birlikte güven içinde yaşamalarının önündeki en önemli engellerdir. Bunun çözümü Alevilerin ve ibadetlerinin göz önünde olmaması, görünmez olmaları değildir. Aksine Alevilikle ilgili olumsuz yargıların beslediği söz konusu kaygıların giderilmesi ve güvene dayalı birlikte yaşama koşullarının oluşturulabilmesi, bu haber dolayısıyla gerçekleşen etkileşimlerde olduğu gibi aktif rol üstlenebilen bireylerin açık ve yapıcı bir diyalog yürütmeleriyle mümkündür.

4. yorumcunun Sünni nüfusun yoğun olduğu mahallede cemevi yapılmasının “huzursuzluğa sebep” olacağı kaygısını 11 kişi beğendim, 8 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. 6. yorumcunun haberde belirtilen yerde cemevi yapılması için arsa tahsis edenlerin “mezhep çatışması çıkarma” isteklerinin olma ihtimalini soru cümlesiyle dile getirdiği kaygısını okuyan 5 kişi beğendim, 11 kişi beğenmedim şeklinde değerlendirmiştir. 18. yorumcunun çocuk parkına cemevi yapılmasıyla “çocukların kafasını karıştırmak ve çocuklara Alevilik aşılacak” kaygılarını ise 4 kişi beğendim, 6 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. 4, 6 ve 18. yorumcuların dile getirdiği bu kaygıların, 20 beğendim, 25 beğenmedim olmak üzere toplam 45 kişi tarafından değerlendirilmiş olması, benzer kaygıların dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nitelikteki kaygıların nasıl giderilebileceği başka bir tartışmanın ve hatta araştırmanın konusudur. Ancak bu aşamada benzer kaygıların Alevilik ve Alevilerle ilgili ön yargılardan kaynaklandığı; açık, somut toplumsal nedenlerinin olmadığı söylenebilir. Bunun akla ilk gelen başlıca nedenleri; cemevinin olduğu illerde ve mahallelerde huzursuzlukların ve çatışmaların yaşanmamış olması, Alevilik inancında misyonerliğin olmaması ve her türlü uyarıcıyla internet aracılığıyla karşılaşılan günümüz çocuklarının bir ibadet yerini görmeleriyle kafalarının karışma ihtimalinin zayıf olmasıdır.

4. Habere Yapılan Yorumlara Verilen Cevaplar ve Değerlendirmeler

Cemevi için arsa tahsis edildi haberine yapılan yirmi yorumdan dokuzuna toplam on sekiz cevap yazılmıştır. Bu cevapların yorumlara göre dağılımı şöyledir: 2. yoruma beş, 4. yoruma dört, 10. ve 16. yorumlara ikişer, 1, 11, 13, 18 ve 19. yorumlara ise birer cevap verilmiştir. Bu bölümde, cevap yazılan dokuz yorumun her biri yazılan cevaplarla birlikte analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

En çok cevap yazılan 2. yorum, “Ne ibadeti yahu!! Alevilik din midir ki ibadeti olsun. Cem evine gidip etkinliklerini yapsınlar ona eyvallah ama ibadet diye nitelendirmeyin.” şeklindedir. Aleviliğin din olmadığından ibadetinin de olamayacağını, dolayısıyla yapılanın etkinlik olduğunu ve ibadet olarak nitelendirilemeyeceğini vurgulayan bu yoruma yazılan beş cevaptan dördü eleştirmek, biri desteklemek amacıyla verilmiştir. Eleştiren cevaplar şunlardır:

2.1. “cahil..”

2.2. “Ne saçmalıyorsunuz kınıyorum sizi”

2.3. “Milyonlarca Alevi buna ibadet diyor. Onlar ibadet olarak gördükten sonra size ne oluyor? Karar verecek olan makam siz misiniz?”

2.4. “Senin gibi düşünen insanlarda Allah korusun sana göre ibadet değil alevilere gire ibadet ibadet sayılması için sana mı soracaklardı.”

Bu cevapların ilkinde yorumu yapan kişi “cahil”, ikincisinde ise savunduğu düşünceleri “kınanan saçmalık” olarak değerlendirilmektedir. Üçüncü ve dördüncü cevaplarda ise Alevilerin ibadetine yine Alevilerin karar verebileceği vurgulanmaktadır. Mezkûr yorumu destekleyen tek cevap ise şöyledir:

2.5. “Alevilik; Hıristiyanlık, Yahudilik, Mecusilik, demokrasi, laiklik vs. gibi beşeri bir dindir. Fakat Allah cc kıyamet günü İslam’dan başka bir dini kabul etmeyeceğini apaçık olan kitabında belirtmiştir.”

Yoruma destek olarak gönderilen bu cevapta, Aleviliğin örnek verilen dinler gibi beşeri bir din olduğu ve diğerleri gibi Aleviliğin de ahirette geçerli olmayacağı, ahirette geçerli tek dinin İslam olduğu belirtilmektedir.

Yoruma eleştiri olarak yazılan dört cevabı 141 kişi beğendim, 23 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Buna karşılık yorumu ve destekleyen cevabı 46 kişi beğendim, 44 kişi beğenmedim şeklinde değerlendirmektedir.

Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde yorumda vurgulanan görüşler ile Aleviliği İslam dışı beşeri bir din olarak niteleyen beşinci cevabın genel kabul görmediği, buna karşılık verilen cevaplarda ve yapılan değerlendirmelerde, Alevilerin kendi ibadetleriyle ilgili nitelendirmelerinin kabul edilmesi ve saygı duyulması gerektiğini savunan özgürlükçü yaklaşımı benimseyen görüşlerin baskın olduğu

sonucu ortaya çıkmaktadır.

4. yorum, yukarıda ele alınan 2. yorumdan sonra verilen dört cevapla en çok cevaplanan yorumdur. Bu yorum, “Mahallenin tek çocuk parkına cem evi yapılması hoşgörü değildir. Başka yer mi kalmadı. Sünni nüfusun yoğun olduğu bir mahalleye cem evi yapılması sadece huzursuzluğa sebep olacaktır.” şeklindedir. Yorumda, hem “Tebrikler, ihtiyacımız olan hoşgörü budur.” diyen 1. yorumcuya “Mahallenin tek çocuk parkına cem evi yapılması hoşgörü değildir.” cevabı verilmekte hem de Sünni nüfusun yoğun olduğu mahallede cemevi yapılmasının huzursuzluğa neden olacağı belirtilmektedir.

4. yoruma yazılan cevaplar ise şunlardır:

- 4.1. “Sana ne benim namazımdan, bana ne senin cem evinden. Benim sorunum cem evinin çocuk parkına yapılıyor olması.”
- 4.2. “Bugüne kadar kaç tane Camimize çocuk parkı yapıldı ki, çocuk parkına cem evi yapılıyor? Çocukları Camilerden uzaklaştırmanın yeni yolu bu mu ?”
- 4.3. “Adam haklı. Sünni yoğunluğun olduğu bir mahalleye cem evi yapmakta nedir? Cem evi yapılıns karşı değilim. Ancak Çocuk Parkına değil. Amaç çocukların kafalarını bulandırmak ise hoşgörü adı altında alınmış çok isabetli bir karar..”
- 4.4. “boş konuşuyorsun kaç defa camiye gittin”

Yorumda olduğu gibi cevaplarda da cemevi yapılmasına karşı açık bir itiraz söz konusu değildir. İtirazlar, cemevinin yapılmasına değil haberde iddia edildiği gibi çocuk parkından arsa tahsisi yapılmasına ve orada cemevi yapılacak olmasınadır. Yorumda ön plana çıkarılan bir diğer nokta olan Sünni nüfusun yoğun olduğu yerde cemevi yapılmasının onaylanmaması durumu üçüncü cevapta da soru formunda dile getirilmektedir. Ancak yorumda vurgulanan Sünni nüfusun yoğun olduğu mahallede cemevi yapmanın huzursuzluğa neden olacağı kaygısı cevap yazarlar tarafından paylaşılmamaktadır. Bunun yerine, çocuk parkına yapılacağı iddiası ön plana çıkarılmakta ve bunun “çocukları camilerden uzaklaştırmanın yeni yolu” olduğu ve “çocukların kafalarını bulandırmak” amacıyla yapıldığı ileri sürülmektedir.

Dört cevap yazılan 4. yorumu 11 kişi beğendim 8 kişi beğenmedim, birinci cevabı 3 kişi beğendim 3 kişi beğenmedim, ikinci cevabı 1 kişi beğendim, 4 kişi beğenmedim olarak değerlendirirken üçüncü cevabı değerlendiren olmamıştır. Bir düşünce ifade edilmediği için değerlendirmeye dâhil edilmemiş olan “boş konuşuyorsun.kac defa camiye gittin” şeklindeki dördüncü cevabı ise 8 kişi beğendim 7 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Sonuç olarak 4. yoruma ve buna destek niteliğindeki üç cevaba yapılan değerlendirmeler, 4. yorum ve cevaplarında dile getirilen “kaygılara” ve “niyet okuma” çabalarına gösterilen ilginin yani desteğin düşük olduğunu göstermektedir.

İki cevap verilen iki yorumdan biri olan 10. yorum şöyledir: “Sayın başkanımız

ERDAL ARIKAN’a teşekkür ediyoruz olması gereken de budur kim nerede istiyorsa orada ibadetini yapsın çok güzel bir adım atılmış yeri de çok güzel merkezi bir yer hayırlı olsun...” Bingöl Belediye Başkanı’na teşekkür etmekle başlayan mesajda; cemevi için yer tahsis edilmesinin olması gereken çok güzel bir adım, tahsis edilen yerin de çok güzel, merkezi bir yer olduğu ve kim nerede istiyorsa orada ibadetini yapabileceği belirtilmekte, hayırlı olsun dileğinde bulunmaktadır. 10. yoruma yazılan cevap ve o cevaba verilen cevap şöyledir:

10.1. “O merkezi yere Cami yapılma kararı alınmış olsaydı çocuklar nerede nefes alacak diye sokaklara dökülürdünüz.”

10.2. “dökülmezdik kardeşim sen içini rahat tut sen benden daha çok Müslüman değilsin bende senden daha çok Müslüman değilim namazımı da kıyıyorum orucumu da tutuyorum kul hakkına da girmiyorum ayrıca parkın içinde değil bitişiğindeki parselde yapılacak parkın hemen yanında zaten camide var.”

İlk cevapta, yorumda dile getirilen görüşler arasında, tahsis edilen arsanın merkezi bir yer olması vurgusu ön plana çıkarılmakta ve buna, çocuk parkı bağlamında çocuklar üzerinden itiraz edilmektedir. Yorumu değil, bu ilk cevaba itiraz için gönderildiği anlaşılan ikinci cevapta ise, cevabı yazan kişi Sünni olduğunu, ibadetlerini yerine getirdiğini ve özellikle, kul hakkına giremeyeceğini belirttiikten sonra cemevinin çocuk parkında değil bitişiğindeki parselde yapılacağını, orada caminin de olduğunu ifade etmektedir.

10. yorumu 20 kişi beğendim, 11 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Bu sonuç, yorumda dile getirilen tespitlerin ve temennilerin büyük oranda desteklendiğini göstermektedir. Çocuklar üzerinden Alevi-Sünni, cami-cemevi karşılaştırması yapan ilk cevabı ise 1 kişi beğendim, 6 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. İkinci cevaba ise 1 kişi beğendim değerlendirmesi yapmış, buna karşılık beğenmedim değerlendirmesi yapan olmamıştır.

İki cevabın yazıldığı 16. yorum şöyledir: “Benim babam Kürt annem Zaza mahallede üç tane camimiz var adamlar Cem evi istiyor açılınsın yapılsın yani ne olacak iki rekat namaz kılmayanlar kalkıp yorum yapıyor biri diyor eski sahipleri biri diyor şöyle herkes klavye delikanlısı” Bu mesajın 6. yoruma cevap olarak yazıldığı anlaşılmaktadır. 6. yorum ise “Mezhep çatışması mı çıkarmak istiyorsunuz. Siz kimsiniz ki Yıllarca o arsaların vergisini veren insanlar var. onlar sizin keyfinize izin vereceklerini mi sanıyorsunuz” şeklindedir.

6. yorumda, önce cemevi için arsa tahsis edenlerin niyetleri sorgulanmakta ve bu kararı alanların mezhep çatışması çıkarmayı isteme ihtimalleri ima edilmektedir. Daha sonra arsaların vergilerini verenlerin olduğu ve onların, bu arsada cemevi yapımına izin vermeyecekleri tehditkâr bir üslupla iddia edilmektedir. Bu yoruma cevap olarak yazılan 16. yorumda ise, yorumu yapan kişi; Alevi olmadığını, mahallede üç camilerinin olduğunu belirttikten sonra cemevi isteniyorsa yapılabileceğini, karşı çıkanların namaz kılmadıklarını ve tehdit içeren mesajlar yazanların klavye

delikanlılığı yaptıklarını ileri sürmektedir.

16. yorumu 17 kişi beğendim, 6 kişi beğenmedim olarak değerlendirirken 6. yorumu 5 kişi beğendim 11 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Bu sonuçlar, yorumları okuyup değerlendirenlerin büyük çoğunluğunun “cemevinin isteniyorsa yapılabileceği” özgürlükçü yaklaşımı, tehditkâr bir üslupla “izin verilmeyeceğini” dile getiren yaklaşıma tercih ettiğini göstermektedir.

16. yoruma yazılan iki cevap şunlardır:

16.1. “Sana ne milletin namazından, bana ne cemeviden. Benim sorunum cem evinin çocuk parkına yapılması.”

16.2. “kardeşim umarım bilmeden yazıyorsun yahu ne çocuk parkının içine cem evi yapılması yanındaki arsa kardeşim kim parkın içinde cem evi başka şey yapılmasına izin verir Allah aşkına azıcık düşünerek yazın yahu...”

İlk cevapta, yorumda geçen “iki rekat namaz kılmayanlar kalkıp yorum yapıyor” eleştirine, “Sana ne milletin namazından, bana ne cem evinden.” cevabı verilmekte ve cemevi için parkta arsa tahsisini veya cemevinin parkta yapılmasını sorun olarak gördüğünü dile getirmektedir. İkinci cevabın ise yoruma değil yoruma verilen ilk cevaba yazıldığı anlaşılmakta ve bu cevapta cemevinin çocuk parkına yapılmadığı, buna kimsenin izin vermeyeceği, tahsis edilen arsanın parkın yanında olduğu belirtilmektedir.

Birinci cevabı 2 kişi beğendim, 5 kişi beğenmedim olarak değerlendirirken ikinci yorumla ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Bu sonuçlar, sondan dördüncü yorum olan 16. yoruma yazılan cevaplara gelindiğinde artık cemevi için tahsis edilen arsanın çocuk parkının içinde olmadığını anlaşıldığını ve verilen cevaplara gösterilen ilginin azaldığını göstermektedir.

1. yorum, birer cevap verilen beş yorumdan biridir. Bu yorum şöyledir: “Tebrikler, ihtiyacımız olan hoşgörü budur. Alevi kardeşlerime sevgiler:” Cemevine arsa tahsis edilmesinin ihtiyaç duyulan hoşgörü olduğunu belirten ve bu kararlarından dolayı yetkilileri tebrik eden, Alevileri kardeşleri olarak niteleyen ve onlara sevgilerini gönderen bu yoruma şu cevap verilmiştir:

1.1.“cem evini yıkip çocuk parkı yapsaydılar hoşgörüden, çocuk haklarından bahseder miydin acaba? Koca Bingöl’de çocuk parkından başka yer mi kalmadı? Amaç gelecek nesilleri Alevileştirmek mi yoksa?”

Söz konusu habere yapılan ilk yoruma verilen ilk cevapta, haberde geçen “Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkında bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı” cümlesine binaen, cemevi yapılırken çocuk parkının yıkılacağından hareketle, tersi yapılmış olsaydı yine de hoşgörüden söz eder miydin, diye sorulmaktadır. Ayrıca cemevinin çocuk parkının dışında, başka bir yerde yapılabilecekken çocuk parkında

yapılmasının amacı çocukları Alevileştirmek olabileceği kaygısı dile getirilmektedir.

1. yorumu 59 okur değerlendirmiştir. Bunlardan 43’ünün değerlendirmesi beğendim iken 16’sının beğenmedim şeklindedir. İlk yoruma gösterilen ilgi yüksek olmasına rağmen bu yoruma verilen cevabı değerlendirmek için gösterilen ilgi düşüktür. Cevabı 1 kişi beğendim, 3 kişi beğenmedim olarak değerlendirmiştir. Bu sonuçlar, haber vesilesiyle dile getirilen tebrikler, hoşgörü ve Alevilere sevgileri içeren yorumun, bu yorumu değerlendirenlerin büyük çoğunluğu tarafından paylaşıldığını ancak yoruma cevap verenin, cemevinin çocuk parkında yapılacağı iddiasını, gelecek nesilleri Alevileştirmek şeklinde yorumlamasının değerlendirilenler tarafından desteklenmediğini ortaya koymaktadır.

11. yorum bir cevap yazılan bir diğer yorumdur. Bu yorumun tam metni şöyledir:

“Bu park yapılırken tüm siyasilere yücele beye yüklenmiş ve bu arsanın birilerine verilmesini istemişti, şimdi gelinen noktada bu arsanın böyle bir iş için tahsis edilmesini kabul etmiyorum. dinimiz İslam dinidir, herkes ibadetinde ve tercihinde serbesttir ancak din olmayan bir batıl inancı din diye toplumda lanse etmek büyük bir hezeyandır, akıl tutulmasıdır. Belediyenin aldığı bu kararı protesto ediyorum ve bu kararın altına imza atanları Allaha havale ediyorum. bu yönetim geldikten sonra içki satanların işletmelerin sayısı arttığı gibi İslam dışı ne kadar uygulama varsa destek veriyorlar.”

Bu yorumun konuyla ilgili bölümü daha önce analiz edilmişti, ilgili olmayan kısmı ise bu çalışmanın kapsamı dışındadır ve tekrara düşmemek için yorumun tam metninin sunulmasıyla yetinilecektir. Yoruma verilen tek cevap ise şöyledir:

11.1. “yaw hele bir dur dur kim parkı vermiş hemen parkımızı verdin diyorsun parkın yan tarafındaki boş alan veriliyor yüceli nerden getirdin kattın içine neden sadece sen Müslüman oldun geri kalanlar dinsiz oldu sana bu hakkı kim veriyor.”

11. yoruma verilen bu cevapta, önce cemevi için verilen arsanın parka dahil olmadığı, parkın yanındaki boş arsa olduğu belirtilmekte daha sonra yorumda, Aleviliği batıl inanç ve cemevi için arsa tahsis edenleri ise Aleviliği topluma lanse etmek, hezeyan içinde olmak ve akıl tutulması yaşamak şeklinde sıralanan itham ve suçlamalara karşılık, yorum sahibinin kendini Müslüman, geri kalanları dinsiz olarak nitelermeye hakkının olmadığı belirtilmektedir.

11. yorumu 15 kişi beğendim, 23 kişi beğenmedim biçiminde değerlendirirken cevabı beğenmedim diye değerlendiren olmadığı gibi beğendim olarak değerlendiren ise 1 kişidir. Yorumu beğenmedim olarak değerlendirenlerin sayısı beğenenlerden yüksek olmasına rağmen verilen cevaba gösterilen ilginin düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuç; karşılıklı suçlama, itham ve nitelendirmelerin, değerlendirilenlerden ilgi görmediğini ortaya koymaktadır.

Bir cevabın verildiği 13. yorum da bir önceki yorum gibi daha önce analiz edildiği için; burada yorum metninin tamamının verilmesiyle iktifa edilmiştir. Söz konusu

yorum şöyledir: “Belediyenin yer tahsisi konusunda hemfikir değilim varsa vakıfları yerlerini alsınlar yapsınlar halkın yoğun olduğu bir bölgede yapmaları gerekmezdi.” Bu yoruma verilen tek cevap ise şudur:

13.1. “vakıfları vardır ama bir camiyi devlet yapıyorsa cemevini neden devlet yapmasın? (devlet yapıyor demişim pardon milletten para alınarak yapılan camiler)”

Yorumu yapan kişi, Belediye'nin cemevine yer tahsis etmesine katılmadığını, Alevi vakıflarının, Alevi nüfusun yoğun olduğu yerleşim yerlerinde cemevi için arsa alıp yapmalarından yana olduğunu belirtmektedir. Verilen cevapta ise, camilerin devlet tarafından yapıldığı gibi cemevlerinin de yapılabileceği dile getirilmektedir. Yorumu değerlendiren 28 kişiden 14'ü beğendim derken 14'ü beğenmediğini belirtmektedir. Buna karşılık verilen cevabı 1 kişinin beğendiği, beğenmedim diye değerlendirenin olmadığı anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, Belediye'nin yer tahsisinin müzakere edilebileceğini ancak cami-cemevi karşılaştırması yapılmasının ilgi görmediğini ortaya koymaktadır.

18. yorum bir kişi tarafından cevap yazılan bir diğer yorumdur. Bu yorum da yukarıda başka bir bağlamda analiz edilmiştir. Yorumun tam metni şöyledir: “Çocuk parkında yapılmasının amacı çocuklarımızın kafasını karıştırmak ise tebrik ediyorum çok doğru bir karar.. Hoşgörü adı altında çocuklara alevilik mi aşılacak ?” Yoruma verilen tek cevap ise şöyledir:

18.1. “Sığ düşüncelerden kurtulun...”

Yorumda, daha önce yapılan bazı yorumlarda ve verilen cevaplarda cemevi için çocuk parkından arsa tahsis edilmediği dile getirilmesine rağmen cemevinin çocuk parkına çocukların kafasını karıştırmak amacıyla yapıldığını ve çocuklara hoşgörü adı altında Aleviliğin aşılacağı iddiası soru formunda ifade edilmesine karşılık, sığ düşünceden kurtulun cevabı verilmektedir.

Bir cevap yazılan son yorum olan 19. yorumun tam metni şöyledir: “Parkın verilmesi gibi bir olay KESİNLİKLE yoktur parkın yanındaki galericiler sitesine bakan kısım cemevi olarak ayrılmıştır kimse çocuk parkının içinde böyle birşey yapmaz yapamaz lütfen halkımızı yanıltmayın.” Aynı zamanda habere yapılan sondan ikinci yorum da olan bu yorumda, çocuk parkının cemevine tahsis edildiği iddiasının doğru olmadığı, tahsis edilen yerin parkın yanındaki galericiler sitesine bakan kısım olduğu belirtilmekte ve halkımızı yanıltmayın uyarısı yapılmaktadır. Bu yoruma verilen cevapta ise “halkı yanıltmayın uyarısına” tepki gösterilmektedir. Cevabın tam metni şöyledir:

19.1. “Amacım halkı yanıltmak değil. Haberi kaynağından, altına yorum yaptığımız sayfadan okuyun. “AK Parti Belediye Meclis Üyesi Ruhut Gürsul, Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkında bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldığını söyledi.” Şimdi kim halkı yanıltıyor? Ben mi? Site mi? Yoksa cemevi parka yapılmıyor diyen Sen Mi?”

Bu cevapta haberde çocuk parkında cemevi için arsa tahsis edildiği bilgisinin

belediye meclis üyesine dayandırılarak verildiği dile getirilmekte ve haklı olarak halkı kimin yanılttığı sorulmaktadır. Yorumu 4 kişi beğendim, 1 kişi beğenmedim şeklinde değerlendirmiştir. Buna karşılık cevabı yalnızca bir kişi o da beğendim biçiminde değerlendirmiştir.

5. Sonuç

Bingöl merkezli bir internet sitesinde yer alan Bingöl'de “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” başlıklı haber toplam 3791 defa okunmuş ve dört günde 20 yorum, bu yorumlar hakkında beğendim 260 ve beğenmedim 221 olmak üzere toplam 481 değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca yorumlara 18 cevap verilmiş ve bu cevaplar hakkında da 83 beğendim 66 beğenmedim şeklinde toplam 149 değerlendirme yapılmıştır. Başlık, biri anons cümlesi olarak da tekrarlanan iki cümleden oluşan habere gösterilen ilgi sonucunda ortaya çıkan bu veriler, haberi okuyanlar arasında bir etkileşimin gerçekleştiğini göstermektedir. Etkileşimde bulunanların, haberde geçen “Alevilik”, “Aleviler”, “cemevi”, “ibadet” ve “Sebze Hali Parkı'nda bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı” ifadelerini birer uyarıcı olarak değerlendirdikleri ve bu uyarıcıları, konuyla ilgili görüşlerini dile getirmek için fırsat olarak kullandıkları anlaşılmaktadır. Bunlar arasında, haberde kullanılan çocuk parkı fotoğrafının hem üstünde hem de altında yer verilen “Şehit Mustafa Gündoğdu Mahallesi Sebze Hali Parkı'nda bir buçuk dönümlük arsa tahsisi yapıldı” bilgisinin, daha sonra yapılan yorumlarda ve verilen cevaplarda doğru olmadığı dile getirilse de etkileşim sürecinde en çok kullanılan uyarıcı olduğu tespit edilmiştir.

Cemevine arsa tahsis edilmesi dolayısıyla internet ortamında gerçekleşen etkileşimlerle başlayan tartışmalar ve müzakereler Sembolik Etkileşimcilik yaklaşımı bağlamında analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Gerçekleştirilen bu tartışma ve müzakerelerin cemevine arsa tahsis edilmesiyle sınırlı kalmadığı, katılımcıların her birinin yukarıda uyarıcı olarak kabul ettikleri belirtilen konularda, Alevilikle ilgili tartışmaya yorum yazan, cevap veren ya da bunları değerlendiren olarak katıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu çalışma kapsamında yapılan analiz ve yorumlamalar sonucunda ulaşılan aşağıdaki tespitler, Alevilikle ilgili kararların toplumun farklı kesimleri tarafından nasıl algılandığını gösterdikleri için önemlidir.

1. Alevilik ve Alevilikle ilgili gelişmeler ilgi görmekte, etkileşim ve müzakerelere neden olmaktadır.
2. Toplumda, yeşil alan ve çocuk parkı konusunda bir duyarlılık vardır ve bazı itirazlar bu duyarlılık üzerinden dile getirilmektedir.
3. Aleviliğin, cemevinin ve cem töreninin inanç bağlamında tanımlanmasından, yetkililerin bu inanç grubunun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran kararlar almasından ve alınan kararların medyada yer almasından rahatsızlık duyduğunu belirtenler olduğu gibi; Alevilerin inançlarını tanımladıkları gibi kabul edilmeleri gerektiğini düşünen ve yetkililerin bu inanç

topluluğunun ihtiyaçlarını dikkate alan kararlar almalarını, bu kararların basın yoluyla duyurulmasını savunan daha geniş bir toplum kesiminin de olduğu görülmektedir.

4. Bazı katılımcılar, cemevine arsa tahsis edildiği haberinden hareketle “Mezhep çatışması çıkarmak”, “huzursuzluğa sebep olmak”, “çocuklarımızın kafasını karıştırmak” ve “çocuklara Alevilik aşılama” gibi ifadelerle kaygılarını dile getirmektedirler.

Sonuç olarak Bingölde “Cemevi için Arsa Tahsis Edildi” haberine yapılan yorumların Sembolik Etkileşimcilik bağlamında yapılan analiz ve yorumlamalarından; toplumun bir kesiminde Alevilikle ilgili eksik ve yanlış bilgiyle oluşturulmuş olumsuz yargıların ve kaygıların olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu yargılar ve kaygılar, Alevilerin toplumda güven içinde yaşamalarının önündeki engellere dönüşebilir veya bu amaçla kullanılabilir. Ancak Alevilik ve inanç pratikleriyle ilgili olumsuz yargıların ve çeşitli kaygıların çözümü, Alevilerin görünmez olmaları ve ibadetlerinin göz önünde olmaması değildir. Aksine Alevilikle ilgili olumsuz yargıların beslediği söz konusu kaygıların giderilmesi ve güvene dayalı birlikte yaşama koşullarının oluşturulabilmesi, bu haber dolayısıyla gerçekleşen etkileşimlerde olduğu gibi, aktif rol üstlenebilen bireylerin açık ve yapıcı bir diyalog yürütmeleriyle mümkündür. Böyle bir diyalog; Alevi aydın, inanç önderi ve sivil toplum kuruluşlarının doğru bilgi, yöntem ve araçlar kullanılarak kendilerini ve inançlarını anlatmalarıyla ve Alevi olmayanların da ön yargısız bir şekilde Aleviliği ve Alevileri tanıma istek ve gayretleriyle kurulabilir. Bu ve benzer çalışmaların da farklı inanç mensuplarının modern kentlerde güven içinde birlikte yaşama koşullarının gerekliliğine dikkat çekmesi ve katkıda bulunması beklenmektedir.

Kaynaklar

- Aktay, Yasin (1999), *Türk Dininin Sosyolojik İmkânı*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bozkurt, Fuat, (1990), *Toplumsal Boyutlarıyla Alevilik*, İstanbul: Tekin Yayınları.
- Bulut, Halil İbrahim (2014), “Bingöl Aleviliği: sancak Bölgesi Bağlamında Bir İnceleme”, II. Bingöl Sempozyumu, Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları
- Coser, Levis A. (2008). *Sosyolojik Düşüncenin Ustaları*, çevirenler: H. Hülür, S.Toker, İ. Mazman, Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Doğan, Büşra ve Oral, Seher (2020), “Toplumsal Gerçekliğin İnşasında Etnometodoloji ve Sembolik Etkileşimcilik Kuramlarının Etkisini Kavramak”, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, Yıl:2/39-50.
- Goodwin, G. A. ve Scimecca, J. A. (2015). *Klasik Sosyolojik Teori*. E. Aykut, B. Binay, U. Binici, M. Ç. Dağdelen vd. (Çev). Ü. Tatlıcan (Yay. haz.). İstanbul: Say Yayınları.

- Gökulu, Gökhan (2019), “*Sembolik Etkileşimci Teorinin Gündelik Yaşam Sosyolojisine Katkıları*”, Ekev Akademi Dergisi • Yıl: 23 Sayı: 80/173-190.
- İrmak, Yılmaz ve Hamarat, Handan (2018), “Bingöl Aleviliğinde Dedelik Musahiplik Düşkünlük ve Cem”, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 8 • Cilt: 8 • Sayı: 15/211-232.
- Joas, Hans (2008), “Sembolik Etkileşimcilik”, Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü, Editör: William Outhwaite, çeviren: Melih Pekdemir, İstanbul: İletişim Yayınları
- Marshall, Gordon (1999), *Sosyoloji Sözlüğü*, çeviren: Osman Akınbay ve Derya Kömürçü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mead, George Herbert (2017), *Zihin, Benlik ve Toplum*, Türkçe Söyleyen: Yeşim Erdem, Ankara: Heretik Yayınları.
- Öztürk, Emre (2018), “George Herbert Mead’in Sosyal Davranışçılık Devrimi: Sosyolojizm ve Psikolojizm Kışkacında Bir “İlişkisel Faillik” Denemesi”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi Cilt 21 Sayı 2/253-284.
- Ritzer, George ve Stepnisky, Jefery (2014), *Sosyoloji Kuramları*, çeviren: Himmet Hülür, Ankara: deki Basın Yayın.
- Slattery, Martin (2007), *Sosyolojide Temel Fikirler*, yayına hazırlayan: Ümit Tatlıcan ve Gülhan Deniz, Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Şahin, Murat (2019), “Kültür Aktarımında Toplumsal Cinsiyetin Rolü”, Akademik Hassasiyetler, Cilt:6 Sayı:11/233- 249.
- Taşğın, Ahmet (2007), “Bingöl ve Çevresi Alevileri”, I. Bingöl Sempozyumu, Bingöl: Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi Yayınları.
- Yazıcı, Mehmet (2011), *Alevilik / Alevi Deyişlerinin ve Gülbanglarının Sosyolojik Analizi*, İstanbul: Çıra Yayınları.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2000), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <http://www.bingol.gov.tr/idari-durum>.
- <http://www.bingol.gov.tr/idari-durum> (Erişim Tarihi: 02.04.2021).
- <https://www.bingolonline.com/haber/cemevi-icin-arsa-tahsis-edildi-70838.html>
(Erişim Tarihi: 01.02.2021).
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (Erişim Tarihi: 02. 04. 2021).
- [http //www.tuik.gov.tr](http://www.tuik.gov.tr). (<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2019-33705>) (Erişim Tarihi: 26.02.2021).

